

**การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4**
**The Study of Administrative Needs according to
Good Governance Principles of School Administrators under the
Jurisdiction of the Office of Primary Education in
Ubon Ratchathani Region 4.**

จิณห์วรา วันทา¹, เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม²
Chinwara Wantha¹, Charoenwit Sompongtham²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน จำนวน 84 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 42 ข้อ และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล จำนวน 42 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงเท่ากับ 0.95 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index : PNI^{Modified}

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรม

¹มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี (Graduate Student of Educational Administration Program, Ratchathani University)

²อาจารย์ที่ปรึกษา (Ratchathani University, advisor)

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรม

3. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่าเท่ากับ .09 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า

คำสำคัญ : ความต้องการจำเป็นในการบริหารงาน, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

This study aimed to study the state of actual and expected performance and administrative needs according to Good Governance Principles of school administrators in Mueang Sumrong-Khampom School cluster under the jurisdiction of the Office of Primary Education in Ubon Ratchathani Region 4. The sample consisted of 84 teachers. The research tool was a 5-scale rating questionnaire of Likert's type on of 42 items on actual performance, and 42 items on expected performance according to Good Governance Principles, with the reliability of 0.95 and 0.96 respectively. The statistics used in this study included frequency, percentage, mean, standard deviation, and Modified Priority Needs Index: PNI_{Modified}.

The findings were as follows:

1. The actual administrative performance according to Good Governance Principles of administrators in Mueang Sumrong-Khampom School cluster under the jurisdiction of the Office of Primary Education in Ubon Ratchathani Region 4, both overall and each aspect were perceived as high, ranking high to low: Accountability, Rule of Law, Transparency, Participation, Value for Money, and Morality.

2. The expected administrative performance according to Good Governance Principles of administrators in Mueang Sumrong-Khampom School cluster under the jurisdiction of the Office of Primary Education in Ubon Ratchathani Region 4, both overall and each aspect were perceived as highest, ranking high to

low: Transparency, Accountability, Rule of Law, Participation, Value for Money, and Morality.

3. Administrative needs according to Good Governance Principles in Mueang Sumrong-Khampom School cluster under the jurisdiction of the Office of Primary Education in Ubon Ratchathani Region 4, revealed that Need Index as a whole was .09. When considering individually, the Need Indexes were rankly high to low as follows: Transparency, Participation, Accountability, Rule of Law, Morality, and Value for Money.

Keywords: Administrative Needs, Good Governance

บทนำ

รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม 2546 เพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศ และให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ, 2548 หน้า 1) พิจารณาหลักเกณฑ์ ดังนี้ (1) ต้องมีความเหมาะสมกับลักษณะของงานแต่ละหน่วยงาน (2) ต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้และมีความโปร่งใสในตัวเอง (3) ต้องมีคุณภาพและความแม่นยำของตัวชี้วัดและกรอบตัวชี้วัด (4) ต้องมีข้อมูลที่สนับสนุนการได้มาซึ่งตัวชี้วัด (5) ต้องสามารถระบุผลที่จะได้รับจากตัวชี้วัดได้อย่างชัดเจน บทบาทผู้บริหารและสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการทำงานของสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ โดยการใช้หลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ในภาระงาน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบริหารงานบุคคล ด้านงานบริหารทั่วไป ดังนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารงานของสถานศึกษา ที่เป็นไปตามหลักการบริหารงานที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลได้นั้น จึงจำเป็นต้องมีวิธีการที่จะประเมินระบบการบริหารที่เป็นอยู่ ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน ที่สำคัญเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของระบบธรรมาภิบาล ที่หัวใจของการบริหารอยู่ที่ความโปร่งใส เป็นธรรม และการมีส่วนร่วมหรือไม่ วิธีการหนึ่งที่สามารถประเมินระบบการบริหารได้โดยดูจากข้อมูลของสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกับความต้องการที่แท้จริงในการบริหารจัดการด้านการศึกษา (สุวิมล ว่องวาณิช 2542, หน้า 12)

จากความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล การบริหารการศึกษา และการประเมินความต้องการจำเป็นดังกล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะประเมินสภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานของ

ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นอยู่จริงในสถานการณ์ปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในด้านการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยผู้วิจัยได้ทำการประเมินหลักการบริหารงานที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ให้มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

หลักการแนวคิดของธรรมาภิบาล

การศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีเนื้อหาสาระที่สำคัญหลัก ๆ เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีหลักการแนวคิดที่เกี่ยวข้อง คือ หลักการแนวคิดที่ใช้ของสำนักโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Program-UNDP) ประกอบด้วยหลัก 5 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้องตามกฎหมายและการเรียกร้อง (Legitimacy and Voice) ทิศทางการจัดการ (Direction) การปฏิบัติงาน (Performance) ความโปร่งใสตรวจสอบได้ (Accountability) และความเป็นธรรม (Fairness) (Graham, Amos and Plumptre, 2003) โดยการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดเรื่องหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งจำแนกได้ 6 ด้าน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (สำนักนายกรัฐมนตรี 2542, หน้า 26) ดังนี้

1. หลักนิติธรรม หมายถึง การยึดระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรและสังคม และส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหลักเกณฑ์ ข้อบังคับเหล่านี้ที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด

2. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เชื่อมั่นในความถูกต้อง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน หรือสมาชิกในโรงเรียนยึดถือปฏิบัติ เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร และความมีระเบียบวินัย

3. หลักความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ทำให้ประชาชนหรือผู้ปกครองสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนหรือผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตรวจสอบความถูกต้องและชัดเจน

4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับรู้และร่วมแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ เช่น เป็นคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและคณะทำงาน โดยให้ข้อมูลความคิดเห็น แนะนำ ปรีกษา ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติ

5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ มีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาของโรงเรียนและเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่อย่างประหยัด โดยยึดหลักความคุ้มค่าพอเพียง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามจุดมุ่งหมาย

สรุปได้ว่า ธรรมนูญบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้กับสังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีการใช้กฎหมายอย่างยุติธรรม โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศชาติมั่นคง และสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมนูญบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมนูญบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน จำนวน 84 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานตามหลักธรรมนูญบาล จำนวน 42 ข้อ และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักธรรมนูญบาล จำนวน 42 ข้อ มีลักษณะเป็น

แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่เป็นจริงเท่ากับ 0.95 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index : $PNI_{Modified}$

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ດังนี้

1. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 สรุปดังนี้

1.1 สภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรม

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรม

2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่าเท่ากับ .09 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า

2.1 ด้านหลักนิติธรรม พบว่า สภาพที่เป็นจริง บุคลากรของสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมรายด้านและรายข้ออยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

อภิปรายผล

จากผลของการวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผู้วิจัยขออภิปรายประเด็นที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ขออภิปรายแยกตามสภาพ ดังนี้

1.1 สภาพที่เป็นจริงในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก มีประเด็นอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

1.1.1 ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การบริหารโรงเรียน มีการจัดบุคลากรครูอยู่เวรปฏิบัติราชการในการดูแลความเรียบร้อยของโรงเรียนในวันหยุดราชการ รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลาราชการ ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนยอมรับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่นำมาใช้ในโรงเรียน โรงเรียนมีการบริหารงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย โรงเรียนมีโครงสร้างการแบ่งงานและมอบหมายงานที่เหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระปลัดไพโรวัลย์ ชาคโร (ศรีเมือง) (2558, หน้า 93) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ทุกข้ออยู่ในระดับมาก

1.1.2 ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความขยันหมั่นเพียร และอดทน รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนมีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความถูกต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับของสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร มีวินัย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตัดสินใจตามมติที่ประชุมเป็นหลัก และไม่ยึดพวกพ้อง เป็นผู้มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จารุวรรณ สุรินทร์ (2552, หน้า 5) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุตรธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า หลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.1.3 ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการบริหารการเงิน พัสตุ ตามระเบียบของทางราชการอย่างมีระบบ ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเวลา รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนทุกคนสามารถตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานเป็นไปด้วยความชัดเจน โปร่งใส ยึดถือระเบียบ สามารถตรวจสอบได้ มีการประชุมชี้แจงรายละเอียดเรื่องงบประมาณต่าง ๆ อย่างมีระบบชัดเจน มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี มีการตรวจสอบงานทุกขั้นตอน และมีการประชุมผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลการดำเนินการ เมื่อโรงเรียนมอบหมายงานให้บุคลากรคนใด จะคำนึงถึงความรู้ความสามารถเป็นสำคัญ โดยจะรับฟังความคิดเห็น ข้อโต้แย้ง และมีมติร่วมกันของทุกฝ่าย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิชัย โนนทิง (2551, หน้า 217) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนได้ให้ชุมชน ผู้นำชุมชน วัด/หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน รองลงมาคือ ประชาชน/ผู้ปกครอง/นักเรียน มีโอกาสเสนอความคิดเห็น และติชมผลการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระวิรัช เอี่ยมศรี (2554, หน้า 103) ได้ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของครูและบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกับชุมชนเนื่องในวันสำคัญ เช่น วันพ่อแห่งชาติ/วันแม่แห่งชาติ รองลงมาคือ เมื่อมีนโยบายหรือกิจกรรมเร่งด่วน บุคลากรในโรงเรียนทุกคนมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานโดยเอาใจใส่ในงานที่รับผิดชอบ มีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา เจริญพล (2552) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดขอนแก่น ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก

1.1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด รองลงมาคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทั้งนี้ เนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา

มีการบริหารงาน โดยศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของสถานศึกษา เพื่อใช้ประกอบการวางแผน กำหนดวิธีดำเนินงาน และจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ให้สามารถใช้ได้อย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับสุวรรณ ทองคำ (2544) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองลำปางขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีประเด็นอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

1.2.1 ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลาราชการ รองลงมาคือ การบริหารโรงเรียนมีการบริหารงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารทำงานโดยยึดหลักกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ มีการบังคับใช้อย่างเป็นธรรม ส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระวิรัช เอี่ยมศรีดี (2554, หน้า 97) ได้ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของครูและบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นในด้านหลักนิติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รายข้อพบว่า บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลาราชการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.2.2 ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความขยันหมั่นเพียรและอดทน ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารยังใช้อำนาจในการบังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและจริงใจ ความขยันหมั่นเพียรและอดทนยังมีสิ่งที่จะต้องพัฒนา สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 6) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ในหลักคุณธรรมว่าจะต้องยึดมั่นในความถูกต้องดีงามในการปฏิบัติ หน่วยงานเป็นตัวอย่างของสังคม มีความซื่อสัตย์จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และประกอบอาชีพที่สุจริต

1.2.3 ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เมื่อโรงเรียนมอบหมายงานให้บุคลากรคนใด จะคำนึงถึงความรู้ความสามารถเป็นสำคัญ โดยจะรับฟังความคิดเห็น ข้อโต้แย้ง และมีมติร่วมกันของทุกฝ่าย รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนทุกคนสามารถตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาได้ ทั้งนี้ เนื่องมาจากโรงเรียนยังให้ความสำคัญในการรับฟังและเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็น ตลอดจนตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาให้ทราบอย่างชัดเจน ยังไม่เพียงพอ

สอดคล้องกับพิชญาภา จันทศรี (2553, หน้า 120) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร สังกัดสถาบันการพลศึกษา ผลการศึกษาความต้องการในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักความโปร่งใส พบว่า มีการจัดประชุมชี้แจงรายละเอียดงบประมาณต่าง ๆ ที่ได้รับให้บุคลากรทุกคนทราบ มีความต้องการอยู่ในระดับมากกว่าข้ออื่น ๆ

1.2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการนำความคิดเห็นของประชาชนไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหาของนักเรียน รองลงมาคือ โรงเรียนได้ให้ชุมชน ผู้นำชุมชน วัด/หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนยังให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือให้ชุมชน ผู้นำชุมชน วัด/หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ไม่มากพอ สอดคล้องกับสำนักนายกรัฐมนตรี (2542, หน้า 48) ได้กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วมคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแสดงความเห็น การไต่สวน การปรึกษาหารือ หรือการแสดงประชามติ

1.2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกับชุมชนเนื่องในวันสำคัญ เช่น วันพ่อแห่งชาติ/วันแม่แห่งชาติ รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนมีความไว้วางใจต่อการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานทุกคน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารยังให้ความสำคัญกับนักเรียนและชุมชนในการทำกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับ พระวิรัช เอี่ยมศรีดี (2554, หน้า 105) ได้ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของครูและบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นในด้านหลักความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ เนื่องจากครูและบุคลากรของสถานศึกษา มีความต้องการไปในแนวทางเดียวกัน คือยังไม่มี ความคุ้มค่าเท่าที่ควร และมีความต้องการให้มีการใช้ประโยชน์จากพัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา และครุภัณฑ์ต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์และความคุ้มค่าอย่างสูงสุด สอดคล้องกับ พิชญาภา จันทศรี (2553, หน้า 122) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร สังกัดสถาบันการพลศึกษา ผลการศึกษาความต้องการในการบริหารงาน

ตามหลักธรรมาภิบาลในด้านหลักความคุ้มค่า พบว่ามีการจัดสรรทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยรวมมีค่าเท่ากับ .09 เรียงตามลำดับความสำคัญจากสูงไปหาต่ำ ดังนี้ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความคุ้มค่า พิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านหลักนิติธรรม ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ .08 ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ รองลงมาคือ การบริหารโรงเรียนมีการบริหารงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย สอดคล้องกับ สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา (2547, หน้า 21) ศึกษาเรื่องการบริหารการจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านฉาง ได้เสนอให้ผู้บริหารของเทศบาลเร่งปรับโครงสร้างและระบบงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการบริหารการจัดการตามหลักธรรมาภิบาลในด้านนิติธรรมที่ว่า การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม อันจะทำให้สังคมยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของตัวบุคคล และนำกฎระเบียบการบริหารงานของเทศบาลมาบังคับใช้ให้เป็นมาตรฐาน เพื่อเป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม

2.2 ด้านหลักคุณธรรม ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ .07 ข้อที่มีความสำคัญสูงสุดคือ บุคลากรในโรงเรียนเป็นคนมีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น รองลงมาคือ บุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้มีความเสียสละ ประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน สอดคล้องกับ วิถีรัตน์ เอี่ยมสกุล (2555, หน้า 28) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักคุณธรรม เป็นการบริหารงานด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีความละเอียด เกรงกลัวต่อบาป วางตัวเป็นกลาง มีน้ำใจ รู้จักเสียสละ และรู้จักกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงการพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ในด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นผู้นำในการจัดโครงการเชิงคุณธรรมจริยธรรม

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ .11 ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ โรงเรียนมีการจัดระบบเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารของทางสถานศึกษาให้แก่ผู้ปกครองและนักเรียนได้รับทราบ รองลงมาคือ เมื่อมีการเรียกเก็บเงินจากทางผู้ปกครองนักเรียนในเรื่องใด ๆ ก็ตาม มีการออกไปเสร็จรับเงินตามที่เป็น

จริงทุกครั้ง สอดคล้องกับ มุตตา คงคืน (2551, หน้า 23) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลัก ความโปร่งใส คือ การสร้างความไว้วางใจ ความมั่นใจ และความโปร่งใสในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป และการบริหารงานวิชาการ โดยมีการทำหลักฐานเอกสารข้อมูล และเปิดเผยต่อสาธารณชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในสถานศึกษา ปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกส่วนให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

2.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ .10 ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ โรงเรียนมีการนำความคิดเห็นของประชาชนไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหาของนักเรียน รองลงมาคือ บุคลากรทุกคนมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของสถานศึกษาร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ อรทัย แสงทอง (2551, หน้า 4) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานและผู้รับบริการ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการบริหารงานหรือการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงาน ได้ร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ รวมทั้งร่วมสนับสนุนติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเองได้ร่วมตัดสินใจ

2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ .09 ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ บุคลากรในโรงเรียนมีความไว้วางใจต่อการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานทุกคน รองลงมาคือ โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากร เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ มุตตา คงคืน (2551, หน้า 26) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักความรับผิดชอบ เป็นการสร้างความตระหนักใน สิทธิหน้าที่ ความสำนึก ในความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับสถานศึกษา มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุผลสำเร็จ ใฝ่ใจต่ออุปสรรค ปัญหาและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาโดยมีความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหา กล้าที่จะยอมรับผลเสียจากการตัดสินใจดำเนินการบางอย่างทั้งที่มาจากตนเองหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า โดยรวมมีค่าเท่ากับ .06 ข้อที่มีค่าสูงสุดคือ โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการลดค่าใช้จ่ายแต่มุ่งเน้นคุณภาพ และผลสำเร็จเป็นสำคัญ รองอันดับหนึ่งคือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล และโรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้นวัตกรรมที่ใช้แล้วมาใหม่หรือดัดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่ รองอันดับสองคือ โรงเรียนมีบัญชีควบคุมการใช้วัสดุและอุปกรณ์การศึกษาอย่างเป็นระบบ และโรงเรียนมีการบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สถาบันพระปกเกล้า (2545 ; บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาดัชนี

วัดผลทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดีพบว่า หน่วยงานมีการประหยัด ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองลำปาง ขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 หลักนิติธรรม ผู้บริหารควรมีความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ มีการบริหารงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย มอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรปฏิบัติอย่างเหมาะสม เสมอภาค เท่าเทียม และไม่เลือกปฏิบัติ โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคลากรเป็นสำคัญ

1.2 หลักคุณธรรม ผู้บริหารควรเป็นคนมีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้อื่น เป็นผู้มีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร ยึดมั่นความถูกต้องดีงาม และมีศีลธรรมในการบริหารงาน

1.3 หลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรมีการจัดระบบเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของทางสถานศึกษาให้แก่ผู้ปกครองและนักเรียนได้รับทราบ การเรียกเก็บเงินจากทางผู้ปกครองนักเรียนควรมีการออกใบเสร็จรับเงินตามที่เป็นจริงทุกครั้ง การมอบหมายงานควรคำนึงถึงความรู้ความสามารถเป็นสำคัญ โดยจะรับฟังความคิดเห็น ข้อโต้แย้ง และมีมติร่วมกันของทุกฝ่าย

1.4 หลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรมีการนำความคิดเห็นของประชาชนไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหาของนักเรียน และควรมีการประสานงานกับเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อวางแผนการดำเนินงานและของงบประมาณสนับสนุน

1.5 หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรมีความไว้วางใจต่อการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานทุกคน มีการพัฒนาบุคลากร เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงาน เอาใจใส่ต่อการแก้ปัญหาอย่างถูกต้องและเป็นระบบ

1.6 หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรมีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ เพื่อการลดค่าใช้จ่ายแต่จ่าย มุ่งเน้นคุณภาพ และผลสำเร็จเป็นสำคัญ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้นวัตกรรมที่ใช้แล้วมาใช้ใหม่ หรือดัดแปลงให้เกิดผลผลิตใหม่ มีการบริหารทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

2.2 ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จากกลุ่มผู้ปกครอง หรือคณะกรรมการสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาลเพื่อเป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเมืองสำโรงขามป้อม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ สุรินทร์. (2552). *การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายวังสามหมอ 1 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุดรธานี เขต 2*. สารนิพนธ์. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ฐิติรัตน์ เอี่ยมสกุล.(2555). *พฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นัยนา เจริญพล. (2552). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พระปลัดไพโรจน์ ชาคโร (ศรีเมือง). (2558.) *การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวิรัช เอี่ยมศรีดี. (2554). *การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารงานที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของครูและบุคลากรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชญาภา จันทศรี. (2553). *ปัญหาและความต้องการในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของบุคลากร สังกัดสถาบันการพลศึกษา*. *วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา*, 2(2),115-126.

- มุตตา คงคืน. (2551). พฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชัย โนนทิง. (2551). สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพผลการพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี. รายงานการวิจัยเสนอสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานกฤษฎีกา. (2542). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : กองสำนักงาน ก.พ.
- สุภัทรมาศ จริยเวชพัฒนา (2547). การบริหารการจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านฉาง. ปญหารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวรรณ ทองคำ. (2544). สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2542). ความรู้ชายแดนด้านการประเมินผลการศึกษา. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 7(2), 52-67.
- อรทัย แสงทอง. (2551). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร:กรณีศึกษาสถานศึกษาในเขตตลิ่งชัน. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Graham, J., Amos, B., and Plumptre, T. (2003) Principles for Good Governance in the 21st Century. *Policy Brief*. 15(August), 1-6.